

Oponentský posudek na diplomovou práci.

Marek Půlpán

Pohřebiště bylanské kultury v Lovosicích

Autor si práci rozdělil do dvou částí.

Část I.: Text včetně pramenů a literatury, 252 stran.

Část II.: Přílohy

1. Textová příloha obsahuje popis objektů a nákresů.
2. Obrazová příloha.
 - a/ kresby obrázků, 47 ks.
 - b/ kresby tabulek, 47 ks.
 - c/ foto tabulky, 31 ks.

Předložená práce má velice obsáhlý text i přílohy. Podle mého názoru diplomová práce asi jedenkrát přesahuje rozsah na požadovaný druh textu. Kandidát při rozboru zdůrazňuje, že vycházel z nálezů získaných vlastním výzkumem. Pracuje tedy s nálezy, které dobře zná v plném rozsahu. Práci si kandidát netradičně rozdělil. Vedle povinných kapitol č.1-6: Metodika, Chronologie, Geografie dějiny bádání, věnoval ostrou kritiku pramenům shrnutou do deseti bodů. K těmto bodům si dovoluji sdělit autorovi několik kritických poznámek. Během padesáti let jsem nenašel ani jednoho vážného zájemce o studium kultury bylanské. Půlpán tvoří čestnou výjimku. Musím zdůraznit, že ve 2.pol. 20.století nebyla sídlištní bylanská keramika dobře rozpoznatelná (sídlištní objekty se uváděly jako halštatsko římské). Uvažovalo se, že keramika hrobová se odlišuje od sídlištní. To byly důvody, proč nedošlo v minulosti k synchronizaci keramiky z pohřebišť a sídlišť. Musím se ohradit, že prý nedošlo k provázanosti kultury bylanské s platěnickou a mohylovou halštatskou. Oboustranné vlivy jsem uvedl (Koutecký 2001: Sborník Pardubice; Koutecký 2002, Sborník západočeského muzea v Plzni XVI.). Výtku, že neexistuje spojení mezi HC, HD1 a HD2-3 proto, že se pokládalo pozdně halštatské období, jako přímé pokračování mladší doby halštatské, je neopodstatnělá. V současné době se již ustupuje od tohoto názoru. Uvažuje se, že odlišnosti obou období jsou tak velké, že bude možno vyčlenit jako samostatnou pozdně halštatskou kulturu. Na základě Filipovy školy bylo možno vypracovat na základě keramiky (s

přihlédnutím ke kovovým předmětům) rámcovou chronologií kultury bylanské. Tehdy se předpokládalo, že vedoucí společenská vrstva přišla do Čech z Bavorska. Kossack byl dokonce přesvědčen, že nejstarší halštatské nálezy pocházejí z Čech. Dnes je jasné, že Čechy i Bavorsko patří k etnogenezi Keltů.

Dovoluji si uvést tři námitky k určení.

1/ Autor uvádí, že vedle dvojčlánkových udidel existují trojčlánková, kdy lopatkový přívěšek je pokládán za třetí článek.

2/ Postranice u kultury bylanské jsou:

a/ Velké nahoře zahnuté ze dvou stran.

b/ V severních Čechách jsou krátké a rovné s jedním otvorem, které označujeme již 50 let jako roubíky, ale můžou plnit funkci postranic.

3/ Za návlečky pokládám jen oválné „návlečky na řemeni“, ostatní tzv. návlečky pokládám za knoflíky.

Pro rozbor keramiky převzal autor metodu numerickou (podle Golce). Rozdělil nádoby z Lovosic do devíti typů. Mezi hrnci ponechal soubor tzv. amforovitých nádob. Zahrnuje dohromady amfory, široké amfory, baňaté amfory a amforovité mísy, kdy dle mého soudu jde o 12-13 typů. Otázka tuhování bude potřebovat další zkoumání. Musím poznamenat, že autor zajistil první chemický rozbor keramiky. V kapitole 7.1 až 7.7 se autor věnoval typologicko-chronologické analýze nálezů. V první řadě zkoumal kovové předměty a hodnotil je (nástroje, ozdoby, zbraně, koňské postroje a vozy). Teprve v druhé řadě použil k zhodnocení keramiky (jako berličku), které věnoval podstatně méně pozornosti. Je dobře známo, že kovové předměty mají delší dobu užívání, bývají předmětem daru, dědictví apod. Keramika je citlivější ke změnám a módě, proto je vhodnější její použití k podrobnější chronologii. Musím pochválit kandidáta, že rozbor kovových předmětů provedl pečlivě a důkladně. Na základě 4 skupin nálezů rozdělil hroby do 4 chronologických stupňů.

Lovosice I (5 hrobů), Koutecký HC1 - Pare HC1a

Lovosice II (4 hroby), Koutecký HC2 - Pare HC1b

Lovosice III (3 hroby), Koutecký HC3 - Pare HC2

Lovosice IV (3 hroby), Koutecký HD1 – Ettel HD1

Jednotlivé hroby (skupiny) od Aoyamy jsou vzdáleny 200 až 300 metrů. Celkem na ploše 40 ha bylo 37 hrobů. Je docela pravděpodobné, že tyto skupiny jsou součástí velké nekropole, nebo samostatná pohřebiště např. Kolín město, Hradenín-Poboří a okolí.

Řešením tohoto obrovského problému, se musí autor v budoucnosti zabývat hlouběji, s tím, že zveřejní a zhodnotí všechny nálezy z Lovosic a okolí.

Předložená práce podle mého soudu splňuje základní požadavky kladené na diplomovou práci a proto ji doporučuji k přijetí.

V Mostě dne 22.8.2012

PhDr. Drahomír Koutecký